

1) רמ"א סיי תקנא סעי' י

(ל"א) הַדְּלָהּ [72] וְבַסְעוּדָה מְנוּחָה [73] כְּגוֹן מִלְּהָה וּפְדִיּוֹן הַבֶּן לְגַם וְסוּיִם מִסְכַּתָּא לְד' [74] וּסְעוּדָה [75] * (ל"ב) אִירוּסִין [76] אוֹכְלֵין בְּשַׂר וְשׂוּתֵין יִין (י"ב) כֹּל [77] הַשֵּׁיכִים לְסְעוּדָה אֲזַל יֵשׁ לְמַמְסָא לְהָהּ שְׁלָא לְהוֹסִיף וּבִשְׂבּוּעַ שַׁחַל תַּשְׁעָה בְּאַזַּב בְּתוּכָה אִין לְאֲכוּל בְּשַׂר [וּלְשַׁתָּת] [78] יִין רַק לְד' מִנִּין מְנוּמָמַס וְזֵה אִפִּילוּ לְד' צַעֲרַב תַּשְׁעָה בְּאַזַּב שְׂרִי [79] וְצַלְבַד שְׁלָא יֵהִי

בַּסְעוּדָה שִׁמְפִּסִין צַה:

2) לבוש סיי תקנא

יִשְׁתַּח בְּעִצְמוֹ. אַבְל כֹּל סְעוּדוֹת מְצוּה שְׁתֹּאֲרַע מִרֹאשׁ חוֹרֵשׁ עַד הַתְּעִינֵית וְאִפִּילוּ בְּעַרְב מ' בָּאב, יֵה כְּגוֹן סְעוּדַת מִלְּהָה אוּ פְרִיּוֹן הַבֶּן (י"ג) אוּ סוּיִם מִסְכַּתָּא (י"ד), מוֹתֵר לִקְבֹּץ שֵׁם עֶשְׂרֵה מְצוּמְצָמִים עִם בְּנֵי הַמְצוּהָ וְאוֹכְלֵין בְּשַׂר וְשׂוּתֵין יִין, חוּץ מִסְעוּדָה שִׁמְפִּסִין בְּה, יוּ וְיֵשׁ לוֹקְחֵין עֶשְׂרֵה מַלְבַּד (י"ו) הַקְּרוּבִים הַשֵּׁיכִים לְאֲכַל הַסְעוּדָה, וְכֵן מוֹתֵרִים הַמוּהַל יוּ וְהַבְעַל בְּרִית יֵה לְלִבּוּשׁ בְּגָדִי

10) שולחן ערוך סיי תקנח

א ⁶ בַּתְּשַׁעָה בָּאב לַעֵת עֶרֶב הַצִּיתוֹן אִשׁ בְּהִיבֵל וּנְשַׂרְף עַד שְׁקִיעַת הַחֲמָה בְּיוֹם עֶשְׂרִי בְּשַׂר * (א) מְנַהֵג כִּשֶׁר א ⁸ שְׁלָא לְאֲבוּל בָּאב לוֹקְחֵין מִנִּין מְצוּמְצָמִים, יֵשׁ לוֹקְחִים עֶשְׂרֵה הַקְּרוּבִים הַשֵּׁיכִים לְבַעַל הַסְעוּדָה, וְהֵנָּה בְּחַיִּי אֲדָם הַעֲתִיק כְּהַלְבוּשׁ, אַבְל בְּרוּךְ-הַחַיִּים שִׁמְשַׁע דְּיוּכַל לְנַהוּג הַלֶּקַל הַגָּה ⁶ וְיֵשׁ מִתְמַמְרִין עַד ⁷ תַּלּוּת הַיּוֹם וְלֹא יוֹתֵר ⁹ וְאִם תֵּל ⁹ כַּדְעַת הַרְמִי"א, דְּמִרֹאש־חוֹדֵשׁ עַד הַשְּׂבֻעָה שַׁחַל בּוּ תַשְׁעָה בָּאב מוֹתֵר לִזְמַן כֹּל הַשֵּׁיכִים לְסְעוּדָה וְאִפִּילוּ כְּמַה פְּנִינִים.

11) מגן אברהם סיי תקנח

תַּקְנָה א ¹ שְׂאֵא אֲבִיבִי בִשְׂר. וְפִשְׁטוּ דְבַסְעוּדָה מְנוּחָה מוֹתֵרִים כֹּל הַקְּרוּאִים לְאֲכוּל בְּשַׂר, דְּפִשְׁטוּעַ לְלִילָה הַזֶּה ⁶ קִילָה מִרְאֵשׁ מִדַּשׁ אֲב, ⁷ דְּהַא מְנִילָה דְגַמְרַח מוֹתֵר לְסַפֵּר וּלְכַסֵּס וְלִהְרַבּוֹת צַבִּין שֶׁל שַׁמְתָה וְיִשְׁאֹלֵין וְכֹל דְבַב. וְעוּד, מְנוּחָה יוֹם עֶשְׂרִי. וְכַתֵּב רַש"ל בַּתְּשׁוּבָה סִימָן ל"ב שְׁאִין לְחַוֵּן צִיּוֹם עֶשְׂרִי וְאִין לְסַפֵּר וּלְכַסֵּס עַד תַּלּוּת (לְבוֹשׁ סִימָן תַּקֵּט סֵפֶר י' ¹⁰). וּפִשְׁטוּ דְכַשְׁמַל צִיּוֹם שְׂשִׁי הַכֹּל מוֹתֵר לְכַבּוֹד שַׁחַל:

12) ערוך השלחן סיי תקנח

עֶשְׂרִי עַד אַחַר הַצִּוּתוֹן, וְאִם חֵל ט' בָּאב בְּיוֹם ה', לְמַחֲרַת בְּעַרְב שַׁבַּת הַכֹּל מוֹתֵר מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבַּת [80]. אַבְל לְאֲכוּל בְּשַׂר קוֹדֵם חֲצוֹת פְּשִׁיטָא שְׂאִסוֹר, דְּלֹא כִישׁ טוֹעִים בּוּזָה [עִין מַגִּי"א סֵפֶר י']:

17) אבן ישראל חיי"ז סיי כז

לְהַקֵּל, וְאִי"כ צִלֵּל עֶשְׂרִי צוּדָא מוֹתֵר לְהַסְפֵּר לְכַבּוֹד שַׁחַל, וְאִפִּילוּ לְמִי שִׁשׁ לוּ זְמַן לְכַסֵּס וְלְהַסְפֵּר צִיּוֹם הַשֵּׁיטִי בְּצוּקָר, לֹא שְׂפִיר עַנְדִּי כְּשִׁוּלִים לְהַכִּין אֵם זֶה מִקְדוּשׁ צִלֵּל הַעֶשְׂרִי כְּדֵי שִׁהְיוּ פְּנוּים לְהַכִּין כְּדֵי שַׁחַל כְּמַשׁ"כ מַמ"כ, שֵׁם, וְאִין לְהַמְמִיר צוּה כֹּלל.

שבוע שחל בו ט"ב

ו'י אב שחל בערב שבת

נערך ע"י יחזקאל הרטמן

3) מגן אברהם סיי תקנא סיי"ק לה

דְּהוֹפִיף. זֶה לְשׁוֹן מִהֲרִי"ל [שֵׁם עַמּוּד לְחַן], וְדוּקָא הַהוֹלְכִים מִשׁוֹכ קוֹרְבָה אוּ מִשׁוֹם רִיעוּת, אֲזַל הַהוֹלְכִים לְשַׁמּוֹת עֶזְרִיָה הַיָּא צִידִס. וְלַבּוּשׁ [סֵפֶר י'] פִּסְק כְּמוֹ שַׁכְּמוֹת בְּמַנְהֵגִים [שֵׁם] דְּמִרְאֵשׁ מִדַּשׁ עַד תַּשְׁעָה בְּאַזַּב לוֹקְחִין מִנִּין מְנוּמָמַס, וְיֵשׁ לוֹקְחִים עֶשְׂרֵה מַלְבַּד הַקְּרוּבִים הַשֵּׁיכִים לְצַעֲלֵי הַסְעוּדָה, עַכ"ל. וּמִלְּאָחֵי כְּמוֹב דְּנִשְׂיִם הַשֵּׁיכִים לְסְעוּדָה מוֹתֵרִים גַּם כֵּן בְּצַעֲר וְיִין, וְדוּקָא בְּמַקּוֹם שְׂמוּמִינִים נִשְׂיִם לְסְעוּדָה זֶו. וְמִי שְׂוֹלְחֵין לוּ לְצִיּוֹת אֲסוֹר לְאֲכוּל, [81] כְּמוֹ שַׁכְּמוֹב סִימָן תַּקֵּט"א [צ' בְּצַהֲגָה]. וְגִרְלָה לִי דוּקָא פְּסוּלֵי עֲדוֹת מַקְרִי קְרוּבִים, [82] עִיין צִיּוּ"ד סִימָן שְׂעִי"ד סֵפֶר י' ו' בְּצַהֲגָה, [83] וְכֵן מִשְׁמַע [84] בְּתַרְמוּת הַדָּפֵן סִימָן רַנ"א דִּישׁ לְלַמּוֹד מִשַׁתָּה מִאֲבָל. וְכִסּוּיִם מִסְכַּתָּא אָף מִי שְׁלָא לְמַד עִמָּהּ יִכּוּל לְאֲכוּל עִמָּהּ מִשׁוֹם קוֹרְבָה אוּ רִיעוּת, דְּהַא אֲמַר אֲבִי [שַׁבַּת סוֹף קוּמ, צ'] מִימִי לִי דְכִי חוּינָא זֹרְבָא מִרְבַּנִּין דְּשְׁלִים מִסְכַּתָּא עֶזְרִינָא יוּמָא טַבָּא לְכּוּלְהוּ רַבְנִין (ר"מ מִינִין שֵׁם יֵשׁ שֶׁל שַׁלְמָה סוֹף פִּרְק ז' דְּבַבָּא קַמְתָּא סוֹף סִימָן מ'). [85] וְגִרְלָה לִי דִלִין לְנַהוּג קוּלוֹת שְׁנִיָּה, אֲלֵא [86] אוּ כְרַמ"א צְבּוּלוּ וּבְחוּמָרוּ אוּ לְכַבּוֹשׁ.

6) לבושי שרד סיי תקנא

מִיקְרֵי קְרוּבִים רַק פְּסוּלֵי עֲדוֹת: (מ"ז) שֵׁם אִו בְּרִי"א בְּקוּלוֹ. הַרְמ"א מְקִיל מִרְאֵשׁ מִדַּשׁ אֲזַל כֹּל הַהוֹלְכִים מִשׁוֹם רִיעוּת לְבַד וְאִפִּילוּ כְּמַה מְנִינִים, וּמִתְמַמְרִי בְּשַׂבּוּעַ שַׁחַל תַּשְׁעָה בְּאַזַּב שִׁהִיָה רַק מִנִּין מְנוּמָמַס שְׂוֹלְכִין מִשׁוֹם רִיעוּת דוּקָא, לֹא לְשַׁמּוֹת. וְהַלְבוּשׁ מִשׁוֹם מִרְאֵשׁ מִדַּשׁ עַד תַּשְׁעָה בְּאַזַּב, אִם כֵּן כִּי חוּמְרָא מִרְאֵשׁ מִדַּשׁ שְׁוֹלְכִין דוּקָא מִנִּין מְנוּמָמַס אוּ מַלְבַּד הַקְּרוּבִים, אֲזַל מִשׁוֹם רִיעוּת אֲסוֹר, אֲזַל זֶה הַמִּנִּין מְנוּמָמַס הוּא אִפִּילוּ שְׂוֹלְכִין לְשַׁמּוֹת וְאִפִּילוּ בְּשַׂבּוּעַ שַׁחַל תַּשְׁעָה בְּאַזַּב, [ק"ג]: (מ"ח) שֵׁם עִיין

7) משנה ברורה סיי תקנא

וְעִבְרִיהּ הוּא בִּידוּ: (ע"ז) רַק מִנִּין מְצוּמְצָמִים. הִינּוּ, (פ"ד) מַלְבַּד הַקְּרוּבִים הַפְּסוּלִים לְעֲדוֹת (פ"ה) וּמַלְבַּד הַבְּעִלִּי מְצוּה מוֹתֵר לְהוֹסִיף עֶשְׂרֵה מִשׁוֹם רִיעוּת, (פ"ו) וְהַשָּׂאֵר אוֹכִלִים מֵאֲכִלֵי-חֶלֶב. וְהֵנָּה בְּלִבּוּשׁ כְּתָב, דְּמִרֹאש־חוֹדֵשׁ עַד תַּשְׁעָה בָּאב לוֹקְחֵין מִנִּין מְצוּמְצָמִים, יֵשׁ לוֹקְחִים עֶשְׂרֵה הַקְּרוּבִים הַשֵּׁיכִים לְבַעַל הַסְעוּדָה, וְהֵנָּה בְּחַיִּי אֲדָם הַעֲתִיק כְּהַלְבוּשׁ, אַבְל בְּרוּךְ-הַחַיִּים שִׁמְשַׁע דְּיוּכַל לְנַהוּג הַלֶּקַל הַגָּה ⁶ וְיֵשׁ מִתְמַמְרִין עַד ⁷ תַּלּוּת הַיּוֹם וְלֹא יוֹתֵר ⁹ וְאִם תֵּל ⁹ כַּדְעַת הַרְמִי"א, דְּמִרֹאש־חוֹדֵשׁ עַד הַשְּׂבֻעָה שַׁחַל בּוּ תַשְׁעָה בָּאב מוֹתֵר לִזְמַן כֹּל הַשֵּׁיכִים לְסְעוּדָה וְאִפִּילוּ כְּמַה פְּנִינִים.

12) ביאור הלכה סיי תקנח

יין מותר גם בלילה זו, עיין שם: * עד חצות היום. עיין במשנה ברורה שהוא הדין לענין רחיצה במרחץ ותספורת, כן כתבו האחרונים בשם רש"י. ובמאמר מרדכי כתב דמסתימת מין ומור"ם כאן וכן ממה שכתוב לעיל סימן תקנא סעיף ד משמע דאף מנהגו כשר לא אסור אלא בבשר ויין, אבל לענין רחיצה ותספורת לא החמירו, ומצאתי להרב השו"ע שהתיר גם-כן, עד כאן לשונו. ומכל מקום קשה להקל בזה, שכמה אחרוני זמננו העתיקו דבר זה למעשה:

15) קובץ מבית לוי – בין המצרים

א. כשחל ת"ב ביום חמישי מותר לכבס במוצאי היום. ובתספורת אין להקל אלא ביום. וכן בבשר ויין אין להקל. ולגבי רחיצה יש להקל לרחוץ בצונן בלילה, ואין להקל לכתחלה לרחוץ בחמין, אלא מהבוקר. עיין בהערה"א. בחמישי שיהיו פנויים בשישי לצרכי שבת. וכיון שמותו, מותר לכבס הכל אף מה שאינו צריך לשבת. ולגבי תספורת אף שמשמעות הלשון הכל מותר כולל תספורת [ובסידור יעב"ז כ' להדיא מותר לספר לכבס ולרחוץ מיד] מ"מ נראה שאין להקל אלא בבוקר [בהג' ר"ב פזנקל ובאשל אברהם (בוטשאטש) אוסרים עד חצות] ואפשר דבמקום צורך אפשר להקל בלילה. ובבשר ויין אין להקל [עד חצות היום, ערוך השלחן], אף שבאורחות חיים (ספינקא) מביא דעה להתיר מ"מ להלכה יש לאסור. ולגבי רחיצה יש להקל ברחיצת בכל גופו בצונן שאינו אלא חומרא. ועכ"פ לכתחלה לא ירחץ בחמין ואם ירחץ עצמו שוב ביום שישי לכבוד שבת א"כ אין רחיצה זו לכבוד שבת [ועיין במאמר הגר"ח ואזנר שליט"א מבית לוי קובץ י'].

4) ט"ז סיי תקנא סיי"ק יב

והך מנין מנומלס שכחז רמ"א כתוב בהגהות מנהגים [מנהגי אב אהם פ"א] דהיינו נוסף על הקרואים, ונראה פירושו דהיינו הקרואים שהם קרוינים שהם שייכים צודאי להסעודה:

5) מחצית השקל סיי תקנא

להשלימו בזמן ההוא: ונראה ל' דאין לנהוג קולות שניהם. דרמ"א מקיל בהך צד, מראש חדש עד שבוע שחל בו תשעה באב מותרים לילך אפילו אותם שאינן קרובים אם הולכים משום ריעות וגם בזמן אחר היו הולכים, ולבוש מחמיר בזה דגם אז אין רשאים לילך כי אם הקרובים. ובשבוע שחל בו תשעה באב רמ"א מחמיר דאין לילך כי אם מנין מצומצם, משמע עם הקרובים, והלבוש מקיל בזה וסבירא ליה דגם בשבוע שחל בו תשעה באב רשאים לילך מנין מלבד הקרובים. אבל הט"ז ס"ק י"ב מפרש דברי רמ"א שרמ"א גופיה מיקל שני הקולות, ומפרש הא דכתב רמ"א ובשבוע שחל תשעה באב בתוכה אין כו' רק מנין מצומצם שר"ל מלבד הקרובים,

8) שולחן ערוך סיי תקנא סעי' ג

ג ¹ [7] שבוע שחל בו תשעה באב ח ¹⁰ אסורים יא ¹¹ לספר יב ¹² ולכבס אפילו אינו רוצה ללבושו עתה אלא להניחו לאחר תשעה באב יג ¹³ ואפילו אין לו אלא חלוק אחד אסור יד ¹⁴ וכן ¹⁵ * [8] י"ג וְאִינוּ נוֹהֲגִין [9] לְהַתְמִיר כָּלל זֶה [10] מִתְחִילַת רֵאשׁ מִדַּשׁ עַד אַחַר הַתְּעִינֵית [11] אִם לֹא לְלוּזֵן מְנוּחָה

9) משנה ברורה סיי תקנא סעי' ג

ערוך דפוס ראשון מהמחבר בעצמו: (כ"ט) עד אחר התענית. ומי שאין לו אלא חלוק אחד, (ל"ג) יש להתיר לכבס מראש-חוֹדֵשׁ עַד הַשַּׁבַּת: (ל"ד) מותרת לכבס. רוצה לומר,

14) שמירת שבת כהלכתה פמ"ב

יכבסו במוצאי ט' באב, כלומר אור ליום ששי (טו), ואין צריכים להמתין עד למחרת היום, כלומר עד יום ששי בבוקר (טז).

תקנא כמ"א סיי"ק יח. (טו) שמעתי מהגרש"ז אויערבוך שליט"א, דכיון שהטעם שאסור לכבס בשבוע שחל בו ט' באב הוא משום דנראה כמסתיח דעתו מן האבילות, סי' תקנא במ"ב ס"ק כא, וכיון שהתירו לפני חצות היום, ומשום כבוד השבת, אפשר שלענין כיבוס דאינו נהנה מיד, אין כל הברל בין בבוקר לפני חצות לבין בערב מיד אחרי הצום (ורק לענין אכילת בשר מצאנו הברל בזה לענין ט' באב שנדחה, עיין סי' תקנח במ"ב סיי"ק ז, וגם בתספורת אסור, מפני שמתיפה מיד וכאילו לובש מיד בגד מכובס). יתיר על כן מצאנו שיטת התו' בכתבנית לא א' סוד"ה ו' ותרויהו, והתירו ככה"ג אף כ"ט באב בעצמו מחצות ואילך מפני כבוד השבת (עיין במ"א הגי'ל), ואף דלא נקטינן הכי, היינו לגבי ט' באב בעצמו, אבל לא לגבי מוצאי ט' באב, ומותר לכבס מיד, וכ"ה גם בסידור בית יעקב ליעב"ז, עמק הברכה סי' צב ושר"ת רבנות אפרים ח"ב סי' קנה (כד). ומה שמובא